

Донецький ботанічний сад
Національної академії наук України

Відновлення порушених природних екосистем

Матеріали
Другої міжнародної
наукової конференції

(м. Донецьк,
6-8 вересня 2005 р.)

Донецьк
2005

Масальський В.П. Шкідники видів роду <i>Tilia</i> L., що ушкоджують листя дерев, які ростуть в умовах дендрологічного парку "Олександрія"	258
Меженська Л. О. Доброякісність насіння деяких інтродукованих видів <i>Crataegus</i> L.	260
Меженський В. М. Інтродукція перспективної плодової рослини <i>Elaeagnus multiflora</i> Thunb. в Донбас.....	263
Миронюк И.В., Пилюга С.А., Чеснокова И.Н. Растения американского происхождения в коллекции ботани- ческого сада ОНУ им. И.И. Мечникова.....	265
Митина Л.В., Остапко И.Н. Некоторые данные по биохимическому составу плодов барбариса в Донецком ботаническом саду НАН Украины.....	268
Митина Л.В. Особенности анатомического строения эпидермиса растений вида <i>Berberis vulgaris</i> L., произрастающих в различных эдафо- климатических условиях.....	269
Мордатенко І.Л. Вікова структура роду <i>Larix</i> Mill. в дендропарку „Олександрія”	271
Осавлюк С.Н. Развитие побеговой системы вида <i>Rubus occidentalis</i> L., интроду- цированного в Донецкий ботанический сад НАН Украины.....	273
Павлова М.А. <i>Tulipa turkestanica</i> Regel в Донецком ботаническом саду НАН Украины.....	275
Павлова М.А., Качур Л.Ю. <i>Samolys cusickii</i> S. Wats. в Донецком ботаническом саду НАН Украины.....	277
Пельтихина Р.И., Крохмаль И.И. Новые формы <i>Nemerocallis hybrida</i> Hort. в Донецком ботаническом саду НАН Украины.....	279
Пирко И. Ф. Интродукционное изучение дендрантемы Завадского (<i>Dendranthema</i> <i>zawadskii</i> (Herb.) Tzvel.) в ДБС НАН Украины.....	282

Масальський В.П.

ШКІДНИКИ ВИДІВ РОДУ *TILIA* L., ЩО УШКОДЖУЮТЬ ЛИСТЯ ДЕРЕВ,
ЯКІ РОСТУТЬ В УМОВАХ ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ
«ОЛЕКСАНДРІЯ».

Державний дендрологічний парк „Олександрія” НАН України

м. Біла Церква 13, Київська обл., 09013; тел. (04463) 4-05-47

E-mail: dp@magnus.kiev.ua

Дендрологічний парк « Олександрія» є одним з найстаріших і найкрасивіших ландшафтних парків України. Він був заснований в 1793 році Олександром Браницькою на території природної діброви. Головною паркоутворюючою породою є дуб. Супутніми породами дуба виступають: клен гостролистий (*Acer platanoides* L.); ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.); липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.). Упродовж існування парку проводилась постійна робота по інтродукції рослин. Видовий склад постійно збільшувався. На даний момент в дендропарку росте 8 видів та 1 форма роду *Tilia* : липа повстиста (*T. tomentosa* Moench.); липа кримська (*T. euchlora* C.Koch.); липа манджурська (*T. mandshurica* Rupr. et Maxim.); липа широколистяна (*T. platyphyllos* Scop.); липа американська (*T. americana* L.); липа монгольська (*T. mongolica* Maxim.); липа японська (*T. japonica* (Miq.) Simonk.); липа європейська форма розсіченолиста (*T. europaea* f. *laciniata*). Липа серцелиста (*T. cordata* Mill.). Але шкідники, які поселяються на рослинах значно погіршують естетичне сприйняття парку, як єдиної, збалансованої екосистеми.

В 2004-2005 роках було проведено ентомологічне обстеження видів роду *Tilia*. Результати обстеження показали, що найбільш масовий характер носить розповсюдження липової попелиці (*Eucallipteru tiliae* L.) [1]. Найбільш заселеними є вікові дерева липи серцелистої на Головній алеї (кв.№5;10) та

Західній балці (кв.№19;25). Заселені попелицею листки втрачають колір, покриваються рясною падью і чорніють.

В кв.№20 нами було виявлено сліди пошкодження листків липи широколистяної яскраво-золотистою листовійкою-товстункою (*Casocesia xylosteana* L.) [1] Листки були скручені впоперек головної жилки в трубочку, всередині якої була павутина з лялечкою.

В кв.№28 росте липа європейська форма розсіченолиста, листки якої були пошкоджені п'ядуном-шовкопрядом тополевым (*Biston strataria* Hufn.) [2]. Листя було об'їдене до жилок. В безпосередній близькості від цієї липи ростуть три екземпляри липи повстистої; два екземпляри липи манджурської та липа кримська. Ці дерева виявились стійкими до заселення шкідниками роду *Tilia*, які ушкоджують листя.

Галовий кліщ (*Eriophyes tiliae* Nal.) [1] був виявлений на Головній алеї (кв.№5;10) на листах порості липи широколистяної. З верхнього боку листків утворились конусоподібні гали від 10 до 40 шт. на листку.

Ступінь пошкодження листків липи шкідниками є несуттєвою. Але необхідно проводити профілактичні заходи. Для цього в дендрологічному парку створено ремезні ділянки в кварталах №6;13;14. На цих ділянках зустрічається багато природних ворогів (ентомофагів), які суттєво обмежують чисельність шкідливої ентомофауни до лип серцелистої, широколистої та липи європейської форми розсіченолистої. Щозими вивішують шпаківні для приваблення птахів до парку, з розрахунку, щоб їх загальна кількість становила 4-5 штук на гектар.

Загалом, стан насаджень можна оцінити як задовільний.

Перелік посилань

1. Дмитриев Г.В. Основы защиты зеленых насаждений от вредных членистоногих. – К.: «Урожай», 1969. – 412с.

2. Справочник по защите леса от вредителей и болезней / И.В. Тропин, Н.М. Ведерников, Р.А. Крангауз и др. – М.: Лесная промышленность, 1980. – 376с.